

ter válaszolt, s kijelenté, hogy amit Debreczen városa tett, azt kötelessége volt tenni. Nem abban kíván kitűnni más városok felett, hogy minél számosabb vándorgyűléseket központosítson, hanem hogy kulturális fejlődésünkkel lépést tartva, ezt elősegítse. Élteti a természettudósokat. Monte Degoi tudós csillagász felkötésében előhozta, hogy a természettudósoknak azt vetik szemére, hogy szeretnek mulatni. Hát abban a mi másoknak szükséges, miért tegyenek kivételt a természettudósok? Továbbá, hogy 6 forintért mindenki lehet természettudós. A kik ezt állítják, felelik, hogy azon összeggel csak segítenek anyagilag egy oly tudományos mozgalmat, mely a természettudományok előbbvitelére törekszik, stb. Még ezután többen mondták köszöntést, míg végre a társaság s ennek nőtágjai a szomszéd terembe mentek át, s oly táncmulatságot rögtönöztek, hogy még éjjel után két órákor jártak a csárdást ugyan csak.

A nagy-gyűlés megnyitása.

Az orvosok és természettudósok, valamint a helybeli közönség, közöttük számos hölgy is, már délelőtt fél tíz órákor foglalták el a „Bika” szálloda díszes nagy termét. A karzatok és páholyok a legválogatottabb nőközönség által voltak elfoglalva.

Ponthon 10 órákor a gyűlés elnöke, s pedig főt Révész Bálint püspök talárban, továbbá Dr. Bódogh Albert; a város polgármestere Simonffy Imre és Veszprémy Gáspár hajdumegyei alispán diszmagyar ruhában jelentek meg; Huszly Károly prépost, Zelizy Dániel, Dr. Varga Géza, Hochhalt Károly naggyűlési titkárok kíséretében.

Révész Bálint püspök a naggyűlés elnöke ezután hosszas, sok helyt megérintett beszéddel nyitotta meg a naggyűlést.

Az eljenzéssel fogadott elnöki megnyitót után Simonffy Imre polgármester következőleg üdvözölte a város nevében a naggyűlés tagjait:

Tisztelt nagygyűlés!

Mint Debreczen sz. kir. város polgármestere, a város törvényhatósága, s közönsége nevében örömtelt kebellet üdvözlöm önöket uraim, a magyar orvosok és természettudósok XXII dik naggyűlésére megjelent mélyen tisztelt hazánk fiait —

Örömtelt kebellet üdvözlöm önöket, várva várt kedves vendégeinket, kiknek szép nemes céljuk nem más, mint a magyar nemzeti tudományosság és köznevelődés előmozdítása és terjesztése.

Városunk törvényhatósága és közönsége nagy megelégedéssel veszi, hogy szép számban szerencsétlettek bennünket, nem is ok nélkül, mert hiszen az önk vándorgyűléseinek nagymérvű eredményei mindnyájunk előtt ismeretesek.

Az önök, fáradságos buvárkodással, küzdelemmel szerzett tapasztalatiról szóló, nagybecsű értekezésekert, olvasásokert nem ígérhetünk mi önöknek, a nagyterjedelmű alföldi sikásg közepén fekvő városunk határában vadregényes hegyeket, vagy kies folyamok mentén szórakozást, igyekszünk azonban lehetőleg kellemessé tenni üres óraikat, különösen ígértünk ügyökben érdeklődést támogatást, ígértünk igaz magyar vendégszeretetet.

Fogadják tehát mélyen tisztelt vendégeink az önök szerencsés megérkezése feletti örömtük nyilvánítását jó indulattal. Fogadják egyszerűsággal, a nagygyűlés tartamára beirt tagok a Debreczen város költéségen megjelent 57¹/₂ ivre terjedő monográfiát kedves emlékü, mely hogy ez ünnepe alkalmára elkészült, a több helybeli szakfőnökök buzgalmanak, különösen a Dr. Zelizy Dániel mint szerkesztő fáradságtalan szorgalmának tulajdonítható.

Azon szívből eredő jó kívánattal végzem beszédemet, hogy hazánk jó letének előmozdításán fáradozó tudós szakfőnököinket Isten boldogságban sokáig éltesse, s áldja meg nemes törekvésüket. (Eljenzés.)

Ezután Veszprémy Gáspár alispán mond üdvözlőt a naggyűlés tagjainak, kiknek mint Debreczen városa, Hajdumegye is elkészített monographiáját, s ezt a gyűlés folyama alatt még kiosztani fogja.

Elnök jelenti a naggyűlésnek, hogy, gr. Dégenfeld Imre, kit a természettudósok ezen naggyűlésre társelnöknek fölkérték, de ki a megjelenésben rongált egészségi állapota miatt meg nem jelenhetett: a naggyűlésnek 100 drb. aranyat bocsát rendelkezésére, melyet egy általa kitűzendő pályakérdésre díjul felhasználhat.

A naggyűlés, míg egyrészt a gróf meg nem jelenése feletti sajnálkozását fe-

jezi ki, másrészt köszönetet szavaz a nemes adományért.

Elnök indítványára ezután, a természettudósok szombathelyi naggyűlési elnökének Szabó Imre püspöknek elhunyt feletti jegyzőkönyvi részvétét fejezi ki a naggyűlés.

Simonffy Imre polgármester jelenti a naggyűlésnek, hogy Debreczen és Hajdumegye főispánja Miskolczy Lajos betegsége által gátoltatván a megjelenésben, üdvözlőt küldi a gyűlésnek. Eljenzéssel fogadtatott.

Dr. Varga Géza titkár ezután felolvassa azon társulatok és egyetek névsorát, melyek a naggyűlésen küldöttek által képviselve vannak. Ezek közül felemlítjük a következőket: Nemzeti muzeum, természettudományi társulat, budapesti orvosi kör, geológiai társulat, debreczeni tanári kar, debreczeni orvosi-gyógyászati egyesület, a kir. műegyetem tanácsa, Budapest főváros. Szombathely, Eger Borsodmegye, N. Várud városa, Szabolcs Alsó-Fehér és Hajdumegye. Borsodi orvosi-gyógyászati egyesület, Abauj tornai orvosi-gyógyászati egyesület, magyarországi gyógyászati egyesület, pannonhalmi tanári kar. Végül a szombathelyi orvosi egyesület táviratilag üdvözli a naggyűlést, s Haynald Lajos köszönetét fejezi ki a meghívásért. Felolvastatik Buziás fürdő, továbbá Miskolc városának, valamint N. Várud városának meghívója, melyek mind kéri az orvosok és természettudósok ezen gyűlését, hogy a legközelebbi naggyűlést városukban tartassák meg.

Felolvastatik ezután Dulácska Géza állandó központi jegyzőnek, a szombathelyi gyűlés óta történt dolgokról szóló jelentése, mely terjedelmes voltánál fogva a gyűlés idejének nagyrészt vette igénybe.

A jelentés felolvasása és tudomásulvétele után Dr. Török József tanár lépett a felolvasó asztalhoz, és sajnós hogy nem nagy figyelem közepette „A magyarországi meteoritokról általában, s különösen a kabai meteoritokról” című kitűnő értekezését olvasta fel. A felolvasást a közönség megérintette.

Második értekezé Dr. Popper Alajos az orvosi-gyógyászati egyesület elnöke volt, ki dr. Kain Albert elhunyt orvos feletti tartott emlékbeszédet. Maga az emlékbeszédet felkötve írta fel, s ha hozzáveszük amaz ihletteljes előadást, melyet dr. Popper az emlékbeszédnek majdnem egy óráig tartó könyv nélküli való elmondásánál a hallgatóságunk bemutatott, — méltán sorozhatjuk a program e pontját a naggyűlés legjobb mozzanatai közé. Dr. Popper a hallgatóság zajosan megérintette.

Végül még Dr. Bódogh Albert alelnök olvasta fel nagyszabású értekezését, a „közlekedésről és közlekedésről”; az értekezés délután egy órákor véget ért s megérintette; a gyűlés ezzel befejeztetett.

Délután fél két órákor a „Bikában” 3 forintos terítékű díszebéd volt, melyen az összes vendégek részt vettek. A pohár felköszöntések fűszerezték a kitűnő ebédet, s Oláh Józsi zenekara délután fél négy óráig együtt tartotta a társaságot.

A debreczeniek nyelve.*)

Dr. Zelizy Dánieltől.

A beszéd eredeti sajtóságokban gazdag. A nyelvnek kifejezése erőteljes, világos és józan észjárása mutat, kiejtése egészen saját, — debreczeni.

A beszéd eredeti sajtóságai közt első helyen kell felemlíteni edes magyar nyelvünk egyik kincsét, keleti gyöngyét: a költőséget. A tropusokkal dicsekedhető mondatok méltó helyüket a közmondások között foglalva el, mint ilyenek nehezen ismerhetők fel e tekintetben, hogy hová való születésük. E szerint, a midőn ráutalunk az ilyen mondasokra: „megrugdosta a sas” (beverték a fejét), „majd kívül megyünk a házba melegedni” (majd kigyul a ház), „bunda köpenyeg” (el lehet menni), „ez az ü kenyerre botja” (abból él): nem merjük állítani, hogy e kepes kifejezések egyenesen debreczeni származásuk volnának, lehet hogy azok, de ha nem azok is: annyiban idevalók, a mennyiben mindennapi forgalomban vannak.

Még verses beszédet is hallunk olykor az utcán, például a piacról hazatérő asszony, ha maga előtt olyan másik asszonyt vesz észre, a kivel beszélhetnéke van, utána kiált ilyen formán: „Hallá kelméd! megállj! megállj!” csak egy szóra, nem a világ egy óra.

Betűrímes beszédet gyakran hallani: „Borverte beteg biz ó” s több e félek a sok országoszerter használt „szól-szapul, hi-

*) Debreczen leírása cz. mű. öi.

mez hámoz” között mintha debreczeni eredetűek volnának.

A közbeszéd alaphangjai közé az elémesség, a jó humor vidám hangja is állandóan közbe van vegyülve. Nincs az a munkára összekerült csoport, melyben legalább egy tréfás ember ne volna, a ki mindig tud valamit „ujítani”. Ezek hozzák napfényre az ilyen mondasokat: „én is csak olyan vagyok, mint te, csak hogy én nem lopok.” A kötekedő természetéről senki sem mulasztja el alkalmas megjegyezni, hogy „belekötne az előfába.” Tréfálkozás közben elröppen az ilyen mondas: „mingy” (mindjárt) agyon ütök most.” Mire ez a felelet: „agyon nem ütösz, mert akkor kerék agyra kellene tenni a fejemet (akkor lehetne „agyon” ütni), csak fűbe (fűbe) ütösz.” A lomha munkást úgy jellemzi a serény másik: „azt hinné az ember mikor megy, hogy jön.” Bölcse mondasok gyanánt ilyenek szerepelnek: „nincs három nagyobb csapás, mint cepegős ház, rozsz szomszéd, rozsz feleség;” meg „az asszonynak három szükséges: bü piz (bő pénz), kellemetes férj, száraz fa.” A bő pénz azért kell, hogy a gazdag asszonyt valami szegény a piaci vásárlás közben azáltal mag ne szégyenítse, hogy például valamivel több húst veszzen. S minthogy néha (majd minden nap) megessik, hogy ilyen bevezetés után: „aggyon (adjon) Isten jó napot komám asszony.” — „aggyon Isten magának is komám asszony” a piac közepén kicsi híján déli 12 óráig tartó szóbeli tárgyalás következik, hogy az ételt hirtelen felfőzni akaró gazdaszszonyoknak ne keljen összeszidni azt is, a ki a nyers fát vette — azir (azért) kell száraz fa.

Sok tájzso is megkülönbözteti a debreczeni népvilágot az irodalmiól.

Ha valakinek eljárt a szája, ezt így is ki tudják és szokták fejezni: „meghibított (meghibázott) egy kicsit a beszígygye (beszédje) Ha délelőtti rozsz idő jobbra fordult, azt mondják: „délután (délután) osztán az idő megbirálta magát.” (Igy is: „megemberelte magát.”) A sokat síró gyermek anyja úgy panaszoja az ő sok baja okát: „sivatag az én gyermekem nagyon” (egyre sívit). Az öreg asszony, ki a háztartás körül mindig jön-megy, de mit se lendít — serteperdei” meg „szőzömötöl”. A kis gyermek ha éhes, így szól: „aggyik (adjon) valamit ide” (édes anyám), mire rendszeren ez a felelet: „a gyik a jukba (lyuk) lakik”. A fiatal asszony, ha uszagot beszél el anyjának, azzal erősíti: „idesék vótam (anyáméknál voltam), ott hallottam.” Ha az ujsori (külvárosi) csendes utcák valamelyiken uri ember hosszas keresés után megtalálja azt, a kivel beszélni akar, a ki épen utcaajtájában (utcaajtójában) állodgalva, még messziről megpillantotta a kevesgő idegent; a feltalált nem mulasztja el megjegyezni: „látam kigyelmedet, hogy rigóta a mi utcánkon ögyeleg.” (Nem értő kifejezés akar lenni.) A ki nem kelt verőmagról azt mondják, hogy: „nem volt benne siker.” A kaszás oldalán „fintyot” (a fenyő kő tokja) csüng. Az esetlen termet — különösen ha nagy — „dimatlan”-nak nevezik. A kofak akarmelyik bádog famérő eszköze „mirce.” E nyelvjátsunk korabeli, legalább akkori alkotásának látszó szó a debreczeni piacról kiírthatlan.

A hivataloszolgák által kézbesített szókott meghívó neve a köznépnél „bárca.” A illetőségéről (competentia) a városi hivatal által kiadott utalványlapot csősz, szekeres, lavágó „illető”-nek hívja. Hataszó gyanánt e helyett: egyáltalában — azt használja: „egyáltalán viggel” (véggel). A szóbeli elbeszélések nem úgy kezdődnek, hogy „hajdanában”... hanem így: „ide elő, rigen” (ide elől régen) közbe-közbe hallja az ember: „hóta (mióta) tudom már én ezt!” A levágot erdei fa apróbb galytörédekeinek neve: „törö-mora”, a nagyobb galyak csomóinak pedig „botfa.” A doktornak az utcaajtóban azt jegyzi meg a kísérő férj: „én csak azt mondom, hogy az epe is bantja ütöt (öt). Az erkőcse (erkölccse) nagy ennek az asszonynak (veszekedős, mérges) arrul tessik valamit rendelni.”

A „kukó” már e szakasz egyik jóval előbb eső helyén volt ösmertetve. „Kukó”-nak egy levestélt neveznek, mely úgy készül, hogy az egyik végén megtört s kitört tojás egész héját apróra vagdalt szalonnával s köleskásával megtöltik s megfőzik. Mikor a családfő így beszél: „ott vótam minden cszlédemmel”, akkor azt mondják, hogy családosól volt ott, mert hát „egy kis alkalom esett ez s az komáméknál s egész éjfélig ott tanyáztunk. Nagyon is eltarisznyáztuk az időt” (eltöltöttük). Az „alkalom” barátságos összejövetelt vagy még többször ünnepelet, például

keresztelőt, lakodalmat, — a „fanyázás” időzést, mulatozást jelent.

Disznóölés s más konyhai nagy műveleteknél segíteni előhívott szomszéd vagy komám asszonyék: „bébillér” titlust kénytelenek viselni.

Verekedés alkalmával egyik ember a másikat — a társát — „megviti” (megvédi). Lovat s egyebet nem a tavaszi országos vásáron, hanem „Szent György napi szabadságkor” vesznek. Ha a heti vásár nagy volt: „aszongya rulla” (azt mondja róla), a ki részt vett benne: „nagy gyűlés volt a piacson” (nagy gyűlés volt). „Rimeis nagy egy ember”, aki jól megtermett.

Idegen szókat is használ a debreczeni nép. A város erdőszét „indigátor” néven ösmérik. A hónap első napját „primán”-nak tudva, így említi, hogy „primán” Hűvös az „ajer” (aer). A „portar” is meg van még hajdani híreben. A „dik” mester-ember, meg a „dilektor” együtt jönnek szóba. A typhus betegséget úgy hívják, hogy „tifucz”. A „gyerek a kollégyiombá jár.” (Gyermek-collégium.) A „szókimondó” ember, valamivel hamar „kirukkol.”

Ha beszéd közben olyasminek előadására kerül a sor, a mi másra vonatkozó sértő kifejezéseket foglal magában, addig bele nem fog a debreczeni ember, míg ügyesen közbe nem veti, hogy: „nem oda felelvén”... Csak így nyugodt, hogy az illető a mondottakat nem veszi magára. Népvilágunk mostani állapotában lehetetlen észre nem venni egy sajtóságos tüteményt, mely néhány szó czélszerűtlen, visszhasználatából áll s a mely érinti az etymológiát, syntaxist és nyelvtörténetet egyiránt, mivel hogy nem egyéb, mint a tájzso-képződés a maga mivoltában.

Mintha csak az ásvány molekuláit valamelyik jegecrendszer tengelyeire lecsapódni, a falevelet kövesülmi látnók.

Sokat bajos volna az ilyen szókából összeszedni, melyek a debreczeni beszéd-mód jelenének geológiáját alkotják. Ilyenek a következők: „nicsen semmi tartalékja”, ezt rámondják a gyermekre, ki szüleitől, tanítójától, — rámondják a családra, ki gazdájától nem fél, vagyis ki nem tart mástól.

„Erdekelni valamivel”. A kinek például kevés tüzfaja van, s szalmát, korót, csutkát éget, mikor hébe korbá fát is vesz elő, hogy tegyen belőle a tűzre: „egy kis fával is érdeklí a tűzet”. Mikor a szőlők háztartással bíró gyermekeinek élelmű czikkék ajándékozása által segítenek, azt mondják, hogy „egy kis szalonnával, ezzel azzal érdekeljük őket.” „Szepen tud szavazni. Szép szavazatja van.” Szónoklás értendő a szavazás alatt.

„Nem érvényes.” Ha valaki szóval-tas-vita közben hosszasán bizonyítgat a saját feifogása mellett, az ellenkező fél azt mondja rá: az egész beszéd nem érvényes. A mely fontos kifejezés épen mert a beszéd homályosságát vonja maga után, s védekezési dialecticai ismeretek hiányában lehetetlenne teszi, s csak egyetlenegy mód van ezen nehéz értelmű, megsemmisítő hatású szó ellenében, t. i. azt mondani: „már hogyne volna ez a beszéd érvényes?”

„Az volt ennek a dolognak indulatja” helyesen szólva: „kezdeté.”

Ma még nem lehet ezt a néhány szót a tájzsok rovataiba sorozni. A nép szemünk lattára zavaros feifogással alkalmazza őket; érezzük, hogy valami mulatságos van a dologban; látjuk, hogy a szövlőmíves a nemzet szövlőjében fonakul rakta le az örökséget; de kinosan azt is érezzük, hogy ez ellen hadakozni, védekezni ép úgy, mint nyomasztó álomban önvédelmet folytatni nem lehet s be kell vallani, hogy ezekből a szókából — miat a fából készén — ki tudja mikor tájzso lesz. —

Üdvözlő táviratok.

A dalárünnepélyről eltávozott vendégeink részben utról részben otthonról küldött sügönyeikben meleg szavakban üdvözlik az elhagyott Debreczent.

Két sügöny ezek közül a debreczeni dalárdának czimezve jött, s így hangzik.

Ungvár, aug. 22. Ungvár közönsége dalegylete fogadtatásának alkalmából örmestést tlve, nem iriglyi a kifogásolt habért, (t. i. a losonczy dalárdáért), de örvendő, hogy dal egylete a debreczeni dal-és zeneegylet díját nyerte törekvésének elismerésül. Eljen soká Debreczen, annál hölgyei, és dal- és zenegylete! **Lehoczky Béla**, polgármester,

Nagyvárad, aug. fogadtatásért, meleg váradon hangverseny tatásunk nagyszerű v lárda) Kerekes.

Szatmár, aug. 23. polgármester urnak. reczenből baza érkez vözlésére tegnap este számu közönség örö kitűnő rokonszenv fe hatóság és közönség tanusított, hálás kös általam kívánta nag. **Böszörményi**, polgár

UJDON

* A fiúmei k... vevők tudomására h... bizottság folyamodott vasuttársasághoz, mis hogy a Fiuméből visszajövet Bács felé déli vasut mai napon az egylet által kiküti ságot, hogy a kére e n g e d l y e z i a visszautazást is azon hogy a kik ez ut akarják, a visszajöve rintuyi pótlékat fizetne emlíjük, hogy a kirá zések javában folya ikáig még mindig el vök. —

* A debrecze umban a jövő 1887. szept. 1 ső napjan ké ugyanazon hó 8 an v a g y a m u l t é v é g é javító vizsgálatra boe nek a javító vizsgála ngos püspök ur által lyezetett, vizsgálatok napjain d. e 8—12-ig termekben tartatnak jövő tanulóik csak azo nak javító vizsgálatra nasium igazgatóságot kijavítására engedélyt ily tanuló a rendes zetik. A kozst és szá lönösen figyelemzetne minden évben megúj lemetlenségek elkerül mekeik számára kosz vélemények megba jéköző utasítása után czen aug. 22. Az iga

* A szivattyu niszter az ország öse szigoru utasítást kül rására nézve. A miu ból kifejtü, hogy az utóbbi években az or pas miatt, nemcsak hanem a zújtot vidék gel alkalmat nyujtot saikat kedvezőbb kö lesztessékek. Mintogy közönségre és az átt összes lakosságára miniszterium elérkez ra, hogy a folyó ta előző kedvezőtlen év raleköt is behajtassa

* Ma tartatik előadás a Fröbelgyer tékonyozélu előadás mébe.

* A főiskolai a szeptember 9-diken 8 azeptel rendeztetik nál 16 egyén fog egyes vállalkozó főz datni f. e. szept. 2-d Csak ebéd fog szolgá lalkozó nők jelentk géig az igazgató tar telek részletesebben r

* A belügym vetkező körendelelet ségtelen, hogy a tűz üdvös intézményének ben való meghonosít csóságától függ. Min sító intézetek és társ nyabb biztositási té meg, minél kevésbbe veszélynek, hogy a tti egyesek részéről bü nyen hozzáférhető j tethessék, a biztositá dekü voltánál fogva goknak is feladatukb töleg odahatni, hogy az öngyujtogatásuk molható károktól leh

szület. lakodalmat. — a „fanyázás-
est. mulatozást jelent.
Díszölés s más konyhai nagy mű-
technikai segíteni előhívott szomszéd vagy
am aszonyok: „bébillér” titulusú kény-
nek viselni.
Verekedés alkalmával egyik ember a
kát — a társát — „megviti” (megvédi).
Ez egyebet nem a tavaszi országos
ron. hanem „Szent György napi sza-
gkor” vesznék. Ha a beti vásár nagy
„aszongya rulla” (azt mondja róla),
részt vett benne: „nagy gyűlés volt
azon” (nagy gyűlés volt). „Rimsig
egy ember, aki jól megtermett.
Idegen szótak is használ a debre-
ci nép. A város erdését „indigátor”
nevezik. A hónap első napját „pri-
nak” tudva, így említi, hogy „elő-
an” Hűvös az „ajér” (aer). A „porta-
eg van még hajdani híreben. A diák
ember, meg a „dilektor” együtt
szóba. A typhus betegséget úgy
hogy „tüdőz”. A „gyerek a kollé-
ba jár” (Gyermek-collégium.) A
simondó” ember, valamivel hamar
szó.
Ha beszéd közben olyasminnek elő-
ra kerül a szó, a mi másra vonat-
kó. E kifejezéseket foglal magában,
bele nem fog a debreczeni ember,
egyesek közbe nem veti, hogy: „nem
éven”. Csak így nyugodt, hogy
a mondottakat nem veszi magára.
Népegyetnek mostani állapotában te-
szre nem venni egy sajátos
szó, mely néhány szó czélszerűtlen,
s használataból áll s a mely éri
nyomatot, syntaxist és nyelvtörténe-
liraut, mivel hogy nem egyéb, mint
szóképzés a maga nyelvtanában.
Mint a csak az asvány molekuláit
a világjegerendszer tengelyeire le-
a terevet követélni látnók.
Sokat bajos volna az ilyen szóból
szedni, melyek a debreczeni beszéd-
elemeinek geológiáját alkotják. Ilye-
kötveközök: „nicsen semmi tartá-
ránt rámondják a gyermekre, ki
ól, tanítójától, — rámondják a cse-
ki gazdájától nem fél, vagyis ki
art mastól.
„Érdekelni valamivel”. A kinek pél-
késes túlfajta van, s szalmát, korót,
t eget, mikor hébe korba fát is vesz
gy tegyen belőle a tűre: „egy
val is érdekli a tűzet”. Mikor a
háztartással bíró gyermekeknek
csizka ajándékozása által segíte-
t mondják, hogy „egy kis szaloz-
szel azzal érdekeltük őket”.
„Szépen tud szavazni. Szép szava-
n.” Szónokias értendő a szavazás
Nem érvényes.” Ha valaki szóval-
a közben hosszasan bizonyítgat a
elfogása mellett, az ellenkező fél
ndja rá: az egész beszéd nem ér-
t. A mely fontos kifejezés épen
beszéd homályosságát vonja maga
védekezési dialektikai ismeretek
m lehetetlenne teszi, s csak egyet-
mód van ezen néhez értelmű, meg-
tá hatasu szó elleneben, t. i. azt
t, „mar hogyné volna ez a beszéd
sz?”
az volt ennek a dolognak indulat-
yesen szóva: „kezdete.”
a meg nem lehet ezt a néhány
társzók rovataba sorozni. A nép
s lattara zavaros felfogással alkál-
köt; éreztük, hogy valami mulat-
an a doogban; látjuk, hogy a
ves a nemzet szőlőjében fonakul
e az örökséget; de kínosan azt is
hogy ez ellen hadakozni, véde-
ny úgy, mint nyomozó alomban
met folytatni nem lehet s be kell
hogy ezekből a szóból — miat
koszen — ki tudja mikor tájszó

Üdvözlő táviratok.
dalarümpélyről eltávozott ven-
részen utról részben otthonról
sügönyeikben meleg szavakban
az elhagyott Debreczent.
sügöny ezek közül a debreczeni
ak ezmezev jött, s így hangzik.
var, aug. 22. Ungvár közönsége
e fogadtatásának alkalmából öröme-
e, nem irigylő a kifogásolt babért,
beszenci dalárdát.) de örvend,
egylete a debreczeni dal- és
et díjat nyerte törekvésének elis-
Éljen soká Debreczen, annak
és dal- és zenegylete! **Lehóczky**
gármester.

Nagyvárad, aug. 22. Köszönet szives
fogadtatásért, meleg rokonszenvért. Nagy-
váradon hangversenyt rendeztünk. Fogad-
tatásunk nagyszerű volt. (M. vásárhelyi da-
lárdá) **Kerekes.**
Szatmár, aug. 22. Simoffy Imre
polgármester urnak. Debreczenben. Deb-
reczenből haza érkezett dalárainknak üd-
völésére tegnap estélyt tartó városi nagy-
számu közönség örömmel értesülvén azon
kitűnő rokonszeny felől, melyet Debreczen
hatósága és közönsége a szatmáriak iránt
tanusított, hálás köszönetének kifejezését
általam kívánta nagyságodhoz eljuttatni.
Böszörményi, polgármester.

UJDONSÁGOK.

* A fiumei kirándulásban részt-
vevők tudomására hozzuk, hogy a rendező
bizottság folyamodott pár hét előtt a déli
vasutársasághoz, miszerint engedné meg,
hogy a Fiuméből Triceszbe átrándulók
visszajövet Bács felé is jöbessenek. — A
déli vasut mai napon táviratilag értesíté
az egylet által kiküldött rendező bizott-
ságot, hogy a kérelemnek helyt adva,
engedélyezi a Bácsen át való
visszautazást is azon feltétel mellett, —
hogy a kik ez utirányt igénybe venni
akarják, a visszajövet alkalmával 3 fo-
rintnyi pótlékot fizetnek. Kapcsolatban meg-
említjük, hogy a kirándulásra a jelentke-
zők javában folynak, s hogy e hó 28-
ikáig még mindig elfogadtatnak részve-
vők.

* A debreczeni ref. főgymnasi-
umban a jövő 1887/8 isk. évre a beírások
szept. 1. só napján kezdődnek s tartanak
ugyanazon hó 8. án estig. Azoknak kik
vagy a mult év végén a tanárkar által
javító vizsgálatra bocsáttattak, vagy akik-
nek a javító vizsgálat tehetése fölött, és
ngos püspök ur által kivetelesen engedé-
lyeztetett, vizsgálatuk szept. hó 5. és 6.
napjain d. e. 8—12-ig az illető osztály-
termekben tartatnak meg. Más iskolából
jövő tanulók csak azon esetben bocsáttat-
nak javító vizsgálatra, ha az illető gym-
nasium igazgatóságától rossz osztályzatuk
kijavítására engedélyt mutatnak elő. Az
ily tanulók a rendes vizsgálati díjat fi-
zetik. A koszt és szállásadást illetőleg kü-
lönösen figyelmeztetnek a szülők, hogy a
minden évben megújuló panaszok és kel-
lemetlenségek elkerülése tekintetéből gyer-
mekeik számára kosztot csak az igazgató
véleményének meghallgatása, illetőleg tá-
jékozó utasítása után fogadjanak. Deb-
reczen aug. 22. Az igazgatóság.

* A szivattyuzás. A pénzügy-
miniszter az ország összes adófelügyelőinek
szigorú utasítást küldött az adók behaj-
tására nézve. A miniszterium ez alkalom-
ból kifejti, hogy az adó behajtását az
utóbbi években az országot ért elemi csap-
pás miatt, nemcsak hogy nem erőltette,
hanem a sújtott vidékek adózoinak kézség-
gel alkalmat nyújtott arra, hogy tartozá-
sikat kedvezőbb körülmények között tör-
leszthessék. Minthogy a jelen és a gazda-
közönségre és az által közvetve az ország
összes lakosságára kedvező, a nevezett
miniszterium elérkezettnek véli az időt ar-
ra, hogy a folyó tartozásokon kívül, az
előző kedvezőtlen évekről fennmaradt hát-
ralékok is behajtassanak.

* Ma tartatik meg a mükedvelői
előadás a Fröhelgyermekkert javára jó-
tékonyozélu előadást a közönség figye-
mébe.

* A főiskolai tápintézet számára
a szeptember 9-dikén kezdődő tanévben
8 osztal rendeztetik be, mindenik osztal-
nál 16 egyén fog étkezni. Az osztalok
egy-egy vállalkozó főzónének fognak kia-
datni f. é. szept. 2-dikán d. e. 9 órakor.
Csak ebéd fog szolgáltatni. A főzésre vál-
lalkozó nők jelentkezzenek e hónap vé-
gég az igazgató tanárnál, kinél a felté-
telek részletesebben megtekinthetők.

* A belügyminiszterhez a kö-
vetkező körrendeletet bocsátotta ki: Két-
sértelen, hogy a tűzkár elleni biztosítás
üdvös intézményének minél szélesebb kör-
ben való meghonosítása a biztosítás ol-
csóságától függ. Minthogy pedig a bizot-
sítói intézetek és társaságok annál alaco-
nyabb biztosítási tételeket állapíthatnak
meg, minél kevésbbé vannak kitéve azon
veszélynek, hogy a tűzkár elleni biztosítás
egy-egy részéről bűnös szándékkal köny-
nyen hozzáférhető jövedelmi forrássá té-
tethessék: a biztosítási intézmény kizér-
dekló voltánál fogva a közigazg. hatósá-
goknak is feladatukban áll, tőlük kitelhe-
tőleg odahatni, hogy a biztosító intézetek
az öngyujtogatásuk folytán reájuk háro-
molható károktól lehetőleg megóvassanak.

A mint a törvényhatóság előtt tudva lesz,
a biztosító intézetek és társaságok a kár-
terítési összegeket rendszerint a hatóság
által a károsult részére kiállított ugyneve-
zett „ártatlansági bizonyítványok” bemu-
tatása után fizetik ki; azon jóhiszemű
föltévesben, hogy azok az illetők részére
csak a tűzvész eredete és okai iránt meg-
ejtett alapos és lelkiismeretes vizsgálat
alapján szolgáltatnak ki. Tekintettel egy-
részt a fentebb előadottakra, valamint
azon körülményre, hogy az öngyujtogatás
következésményei által nemcsak maga a
biztosítási intézmény, hanem a közérkö-
lcsiség is nagy sérelmet szenved; más-
részt pedig arra, hogy az „ártatlansági
bizonyítványok” könnyelmű kiállítására
a netaláni gyujtogatónak méltó megbün-
tését is meghusithatja: hivatkozolag az
1870. évi augusztus hó 24-én 3339. szám
alatt kibocsátott körrendeletre, felhivom
a törvényhatóságot, hogy a törvényhatóság
területén levő községi előljáróságokat szig-
oruan utasítsa, mikép tüzeseteknél a tűz
támadásának közvetlen okai (t. i. gyujto-
gatás, gondatlanság vagy hanyagság, vil-
lámcsepás stb.) iránt jegyzőkönyvek fel-
vétele mellett kellő erélyvel alapos és
minél gyorsabb vizsgálatot ejtsenek meg,
s csak ezen vizsgálat befejezte után és
annak eredményéhez képest állítsák ki
az illetők részére az ártatlansági bizonyít-
ványokat; megjegyezvén hogy megyékben
az ily ártatlansági bizonyítványok biteles
ség és ellenőrzés szempontjából mindeu
egy-egy esetben az illetékes szolgabíró által
is láttamozandók. Kelt Budapesten, 1882.
évi augusztus hó 14. én.

* A „Gott erhalte” a templom-
ban. A király születése napjának évor-
duját paratlan loyaltással ünne Hadsz
vallásos közönsége. Az ottani organista
ugyanis minden előleges megállapodás
nélkül a szokásos szertartás után egyene-
nesen a „Gott erhalte” re nyújtott rá s
ahitatos csendben s mély megilletődés köz-
végezte be, úgy akár csak a Kraxelhuber-
ek országában németek, spiespurger”-ek
előtt kedveskednek vele. A köznép egyéb-
iránt mit sem tudott ennek jelentőségéről,
csupán a jelen volt néhány intelligens egyén
ütközött meg rajta. Hát aztán mondja-e
valaki, hogy ott Arpad utódi laknak.

* Feleség, férj és szerető. Csí-
nos felesége van a rét utcai Nagy Józ-
sefnek, s nem csoda, hogy szemet szurt
Györgyészky Filöp segédnek is, s mert
aszony inkább vonzódt a fiatal adonis-
hoz, mint a férjhez. Nagy József jónak
látta uti lapot kötni a segéd talpa alá.
Egy darabig aztán nem is volt baj, de te-
napelőtt, midőn Nagy József haztert, zárt
ajtókra talált, csak éjféltájban érkezett
meg a feleség, udvarlója karján. E nem
épen tisztességes viseltetést érte a fele-
ség szerepeit, miközben Györgyészky
is partfogásába vette dulcináját, s hogy
felépése annál erélyesebbnek lássék fej-
szét ragadott, úgy kollintotta fejbe Nagy
Józsefet, hogy az menten összerogyott.

* Gonosz férj. O. Lajos uram
fiatal, de vagyonos asszonyt vett feleségül,
kinek 2000 frt, készpénzt és házat rövid
idő alatt elpazarolta s mikor már pénz
nem volt, az asszony nem kellett, elker-
gette, egyuttal meghagyta segédjének,
hogy döngesse el az asszonyt, ha haza ta-
lána jönni. Ugy történt, s Bányász Péter
egy eitalálta verni a szegény asszonyt,
hogy a kegyetlen segédet letartóztatták.

* Oda fön nines menetrend.
Egy bécsi léghajós az ottani rendőrgaz-
gatóságához s a városi tanácshoz, illetve
az építészeti hivatalhoz fordult, hogy bele-
egyezését nyerte, miszerint légtutásában
egy pár személyt vihessen magával. Egy-
szersmind azt kérte a hivataltól, hogy ad-
jon írásbeli bizonyítványt, mely szerint a
„légi utazás nem jár semmiféle veszélyvel
sem.” „Azt nem tehetem”, szölt a hivatal
főnöke, „mert oda fön nines menetrend!”

Hirek.

(A fővárosból.)
— Sajtóper. A revolver újságírók el-
len megindított dicacéretes mozgalom egyik
következésménye lön, hogy a megtámadot-
tak egyike, bizonyos Fischer Vilmos a
„Hadastyánok Lapja” című szenny-
lap „szerkesztője” sajtóperrel támadta meg a
mozgalom egyik előharcosát, Inczedy
László hírlapíró. A tárgyalást tegnap tar-
tották meg. Inczedyt egyhangulag felmen-
tették.

— Szép család. Pár hét óta Mes-
singer J. királyutcai üzletében gyakran
meg szokott lenni egy csinos hölgy, aki
kisebb-nagyobb vásárlásokat tesz. A
multkoriban arra kérte Messingert hogy egy
2300 forintról szóló takarékpénztári köny-
vecskét váltson be neki, A kereskedő e ké-

rést megtagadta. Nemsokára ismét meg-
jelent, arra kérvén Messingert, hogy pénz-
zét hozassa el részére a takarékpénztárból.
A kereskedő a nő ezen kérését már telje-
sithetőnek találta és a megbízást elvállalta.
Másnap reggel éppen az időben, mikor a
kereskedő édes anyja a takarékpénztárban
járt, az ismeretlen megjelent pénzt fel-
venni. Minthogy sürgősen pénzre volt szük-
sége, kérte a kereskedőt, adjon neki 350
frtnyi előleget, míg az anyja visszatér.
Messinger a szép nő e kérését teljesítette,
mire az ismeretlen odább állott. —
Alig távozott el, midőn a kereskedő anyja
azzal a hírrel toppan az üzletbe, hogy a
könyvecskét jogos tulajdonosa törvényesen
megsemmisítette és hogy a takarékpénz-
tárnál a könyvecskét visszatartották. Volt
erre nagy lótas-futás. De hiába. A csalónő
nyomtanuln eltűnt. — És mivel a ren-
dőség a nyomozásnál tovább haladni
nem szokott, bizonyos, hogy az udvarias
kereskedő 350 forintjának bottal ütheti a
nyomat.

Az elválás ellen.

Míg Franciaországban napról-napra
nő az áramlat a házasság felbontásának
engedélyezése érdekében, nálunk ellenkező
irányban fúj a szél s egy idő óta a há-
zasságok felbontására nézve lényegesen
változott gyakorlati kezd meghonosodni a
kir. kurián.

Legutóbb több döntvényt hozott, me-
lyek az eddigi engedékeny felfogással
szemben határozott fordulatot jeleznek.
Kimondatott ugyanis többek között, hogy
heivét hivatalos szerint létrejött házassági
kötélék felbontása iránti perben: ha a
peres házastársak egy- és asztaltól lett el-
válásztásuk daczára sem változtak meg
egymás iránt: ha az 1796. márczius 6-iki
kib. házassági patens 51. és 52-ik §-aiban
meghatározott lelkesi bizonyítvány szerint
közük a kibékítés az illető lelkész ál-
tal 3 ízben megkíséreltetett is; ha a kir.
törvényszék által két ízben megtartott bé-
kítettés alkalmával sem sikerült a feleket
egymás iránt kiengesztelni, ha a felek
meg a jegyzőkönyvi tárgyalás folyamán is
határozott kitéjezt adtak ennek s a vég-
elválasztást kérelmezték és ha továbbá
a hivatalból kirendelt házasságvédő is a
házassági kötélek feloldását indítványozta
s a házasságból gyermek nem származott
is: mindamellett a házassági kötélek vég-
leges felbontásának hely nem adható, a
menyiben felperes a lelkész előtt egyszer
sem jelent volt meg, mert így az egyházi
békítettés szabályszerűleg megkíséreltnek
nem tekinthető és ennél fogva a házassági
kötélék felbontásának egyik lényeges ke-
lke hiányában a felbontás meg nem en-
gedhető. Kimondatott továbbá, hogy evang.
református hitűek közt létrejött házasság
előzetes ágy és asztaltól elválásztás nélkül
végleg fel nem bontható az esetben sem,
ha a házastársak házasságuk végleges fel-
bontását azért kívánják, mert egymás el-
lenében engesztelhetlen gyűlölettel viseltet-
nek s ha legyőzve van is azon tény hogy
ők több mint 12 év óta egymástól teltleg
elválva éltek.

Budapesti tőzsde.

Augusztus 23.
(Hivatalos jelentés.) Az esős időjá-
rás következtében a buzaüzleti ma szilár-
dabb lett, a malmok kenyserítve voltak
5 krral magasabb áratat fizetni. Elkelt
12000 mm. A tiszai gabona nemü mérsé-
kelt forgalom mellett változatlan.
A mai napon történt vásárlások kö-
vetkező kitések jutottak tudomásunkra:
Buza, tiszavidéki 100 mm. 81.5 ki-
lós, 1000 mm. 81.3 kls és 100 mm. 81
kls 10 frt 60 kr, 200 mm. 81.2 kilós 10
forint 65 krajczár, 100 méterm. 82 kilós,
100 mm. 80.5 kls és 100 mm. 80 kilós
10 frt 60 kr, 500 méterm. 81 kls 10
frt 70 kr, 500 mm. 79.5 kilós 10 forint
62 1/2 krajczár 200 méterm. 81.5 kilós 10
frt 65 kr, 100 mm. 80 kls 10 frt 65 kr,
pestvidéki 200 mm. 80 kls, 200 mm. 80
kls és 200 mm. 78 kls 10 frt 42 1/2 kr,
600 mm. 79 kilós 10 frt 50 krajczár, 400
mm. 79 kls 10 frt 25 kr, fehérvári 300
mm. 70 kls 10 frt 30 kr, 400 mm. 78.5
kls. 10 frt 47 1/2 kr, 600 mm. 78 kls 10
frt 35 kr, 200 mm. 79 kls 10 frt 20, észak-
100 mm. 77.5 kls 9 frt 70 kr, dunai
1800 mm. 77.5 kls 10 frt 10 kr, kanizsai
3500 mm. 80 kls 10 frt 60 krl.
Árpa takarmány 200 méterm. 6.35.
Zab 200 mm. 6.50, 200 mm. 6.45,
100 mm. 6.45 pénz.
Határidőüzlet: Szokványbuza tavaszra
9.62 p., 9.65 á., őszre 9.50 pénz 9.53
áru. —

Zab tavaszra 6.28, p. 6.32. áru,
őszre 6.15 p. 6.20 áru.
Kukoricza máj.-juniusra 5.88 áru.
Husáruk.
Megállapítva s bejelentve 1882 aug.
22-től 30-ig következők:
46 kr Rác Györgynél Czegléd ut-
ca 2599 sz. a.
48 kr Rác Györgynél csapó-utca
10. rózsater 6. sz. alatt.
Minden többi bejelentet mézszárszé-
kekben pedig 50 kr.
Debreczen. 1882 aug. 22-én.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Mükedvelői előadás.
Maszerdán, aug. 23-án adatik:
A szerelmes levél.
Vigjáték I felv.
A VÁRÓTEREMBEN.
Vigjáték I felv.
A ZELKÉNYEZTETETT FÉRJ.
Vigjáték I felv.

Terményárak a debreczeni piacon.

(Aug. 22-én.)

Egy m. mázsa	felső, közép, alsó.
Buza	9.50 9.40 9.30
Kétszeres . .	8.— 7.80 7.60
Rozs	6.60 6.50 6.40
Arpa	6.— 5.90 5.80
Zab	6.— 5.90 5.80
Tengeri . . .	8.60 8.45 8.30
Köles	7.50 7.30 7.10
1 zsák burgonya 50 kl. —	90
100 kl. szalonna 90, 89, 88 frt.	
100 kl. háj . .	86, 85, 84 frt.

A vásárbiróság.

VASUT.

Debreczenből indul:

N.-Várad—B.-pest felé d. e.	11 ó. 57 p.
" " " " " " " "	este 9 ó.
Szatmár felé " " " " " " " "	d. e. 4 ó. 15 p.
" " " " " " " "	d. u. 3 ó. 49 p.
Kassa felé " " " " " " " "	d. e. 7 ó. 57 p.
" " " " " " " "	d. u. 3 ó. 39 p.

Debreczenbe érkezik:

Budapestről érk.	d. e. 3 ó. 45 p.
" " " " " " " "	d. u. 3 ó. 19 p.
Szatmarról " " " " " " " "	d. e. 11 ó. 27 p.
" " " " " " " "	este 8 ó. 30 p.
Kassáról " " " " " " " "	d. e. 11 ó. 42 p.
" " " " " " " "	este 8 ó. 07 p.

— Budapesti tőzsde, auguszt. 23.
— Ezüst frt —; cs. és kir. arany
frt 5.67 kr; 20 francos arany frt 9.58 kr.

Szabó József,
felelős szerkesztő s kiadótulajdonos.

Meghívás.

A h.-nánási takarékpénztár rész-
vényesei az 1882. évi szeptember
hó 17. napján délelőtt 10 órakor a
város háza nagytermében tartandó
rendkívüli közgyűlésre
tisztelettel meghivatnak.

A közgyűlés tárgya:
A könyvvezető állomás betöltése.
H.-Nánás 1882. augusztus 1.
Pákozdi Lajos
elnök.

